

ΘΕΜΑ 1^ο Από τα λιμάνια A(-6,17) και B(2,-14) αναχωρούν συγχρόνως 2 πλοία Π₁ και Π₂. Οι συντεταγμένες των πλοίων είναι οι εικόνες των μιγαδικών, $z_1=(4t-6)+(17-3t)i$ και $z_2=3t+2+(4t-14)i$, t σε ώρες και $t \geq 0$.

- Α) Πόσο θα απέχουν μετά από μια ώρα ταξίδι;
 Β) Υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης;
 Γ) Που πρέπει να φτιάξουμε σταθμό ανεφοδιασμού που να εξυπηρετεί και τα 2 πλοία;
 Δ) Ποια χρονική στιγμή το μέτρο του z_1 γίνεται ελάχιστο;

ΛΥΣΗ

Α) Για $t=1$ $z_1=-2+14i$ και $z_2=5-10i$ και $z_1-z_2=-7+24i$ άρα

$$|\Pi_1\Pi_2|=|z_1-z_2|=\sqrt{(-7)^2+24^2}=\sqrt{625}=25.$$

Β) Εξετάζουμε αν υπάρχει $t \geq 0$ τέτοιο ώστε $z_1=z_2 \Leftrightarrow \begin{cases} 4t-6=3t+2 \\ 17-3t=4t-14 \end{cases}$

Εύκολα διαπιστώνουμε ότι δεν υπάρχει λύση για το (Σ).

Γ) Πρώτα θα βρούμε τις πορείες που κάνουν τα πλοία.

$$\left. \begin{matrix} x=\operatorname{Re}(z_1)=4t-6 \\ y=\operatorname{Im}(z_1)=17-3t \end{matrix} \right\} \Leftrightarrow \begin{cases} \frac{x+6}{4}=t \geq 0 \\ \frac{17-y}{3}=t \end{cases} \Leftrightarrow \frac{x+6}{4}=\frac{17-y}{3} \text{ άρα } \varepsilon_1: 3x+4y=50 \text{ με } x \geq -6.$$

Με όμοια διαδικασία για το z_2 έχουμε $\varepsilon_2: 4x-3y=50$ με $x \geq 2$. Προφανώς ο σταθμός ανεφοδιασμού πρέπει να γίνει στο σημείο

τομής των ε_1 και ε_2 . $\begin{cases} \varepsilon_1 \\ \varepsilon_2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 3x+4y=50 \\ 4x-3y=50 \end{cases} \Leftrightarrow \dots \Leftrightarrow (x,y)=(14,2)$

Δ) Για να βρούμε τον z_1 πρέπει να βρούμε ποιο σημείο της ε_1 απέχει λιγότερο από την αρχή των αξόνων. τελικά πρέπει να βρούμε το σημείο τομής της κάθετου προς την ε_1 από το 0 και της

ε_1 . Άρα λύνουμε το σύστημα $\begin{cases} y=\frac{4}{3}x \\ 3x+4y=50 \end{cases} \Leftrightarrow 3x+4 \cdot \frac{4}{3}x=50 \Leftrightarrow 25x=150 \Leftrightarrow x=6$ και

$y=8$. Άρα πρέπει $x=4t-6=6 \Leftrightarrow 4t=12 \Leftrightarrow t=3h$.

ΘΕΜΑ 2^ο Έστω f συνάρτηση ορισμένη στο $\mathbb{R}$, δύο φορές

παραγωγίσιμη και τέτοια ώστε $f(x)-2\int_0^x f(t)dt=2x+2003$ (1)

- Α) Βρείτε τον τύπο της f
 Β) Δείξτε ότι η εξίσωση $f(x)=0$ έχει ακριβώς μια αρνητική ρίζα.
 Γ) Βρείτε την εφαπτομένη της C_f στο $A(0, f(0))$.
 Δ) Δείξτε ότι $f(x) \geq 4008x+2003$.

ΛΥΣΗ

Α) Η f είναι παραγωγίσιμη άρα και συνεχής, επομένως όλες οι συναρτήσεις που υπάρχουν στην εξίσωση (1) είναι παραγωγίσιμες. Παραγωγίζοντας την παίρνουμε $f'(x)-2f(x)=2$

Πολ/ντας με e^{-2x} παίρνουμε $e^{-2x} \cdot f'(x) + (e^{-2x})' \cdot f(x) = (-e^{-2x})'$

Άρα $(e^{-2x} \cdot f(x))' = (-e^{-2x})'$ οπότε $e^{-2x} \cdot f(x) = -e^{-2x} + c$ (2),

για $x=0$ από την (2) παίρνουμε $f(0) = -1+c$. Όμως από την (1) για $x=0$ παίρνουμε $f(0) = 2003$ άρα $c=2004$ και τελικά

$$f(x) = \frac{-e^{-2x} + 2004}{e^{-2x}} = -1 + 2004e^{2x}.$$

β) Η f είναι συνεχής στο $(-\infty, 0]$ και $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = -1 < 0$ $f(0) = 2003 > 0$.

Άρα το σύνολο τιμών της f είναι το $(-1, 2003]$ και σύμφωνα με το θεώρημα ενδιάμεσων τιμών υπάρχει ένα τουλάχιστον $x_0 \in (-\infty, 0)$ τέτοιο ώστε $f(x_0) = 0$. Ομως $f'(x) = 4008e^{2x} > 0$ άρα f γν. αύξουσα και επομένως η λύση είναι μοναδική.

γ) $f(0) = 2003$ και $f'(0) = 4008$ άρα $y - 2003 = 4008(x - 0)$ οπότε $y = 4008x + 2003$.

δ) Είναι $f''(x) = 8016e^{2x} > 0$ άρα η f είναι κυρτή και η C_f πάνω από την $y = 4008x + 2003$ δηλαδή $f(x) \geq 4008x + 2003$.

ΘΕΜΑ 3^ο Α. Έστω f τρεις φορές παραγωγίσιμη συνάρτηση στο $\mathbb{R}$. Αν υπάρχει $x_0 \in \mathbb{R}$ ώστε $f''(x_0) = 0$ και $f^{(3)}(x_0) > 0$ ν.δ.ο. η f παρουσιάζει σημείο καμπής στο x_0 .

ΛΥΣΗ

$f^{(3)}(x_0) = \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f''(x) - f''(x_0)}{x - x_0} = \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f''(x)}{x - x_0}$. Επειδή $f^{(3)}(x_0) > 0$ θα είναι και

$\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f''(x)}{x - x_0} > 0$ άρα και $\frac{f''(x)}{x - x_0} > 0$ σε περιοχή του x_0 .

Για $x \in (x_0 - \delta, x_0)$ είναι $x - x_0 < 0$ άρα $f''(x) < 0$.

Για $x \in (x_0, x_0 + \delta)$ είναι $x - x_0 > 0$ άρα $f''(x) > 0$. Επομένως η f παρουσιάζει στο σημείο $(x_0, f(x_0))$ καμπή.

Β. Δίνεται συνάρτηση f τρεις φορές παραγωγίσιμη στο $\mathbb{R}$. Αν ισχύει $f(x) \geq 0$ και η εξίσωση $f(x) = 0$ έχει μόνο 3 ρίζες ν.δ.ο. η $f^{(3)}(x)$ έχει 3 τουλάχιστον ρίζες.

ΛΥΣΗ

Έστω $\rho_1 < \rho_2 < \rho_3$ οι λύσεις της $f(x) = 0$. Επειδή $f(x) \geq 0$ έπεται πως

η συνάρτηση στα ρ_1, ρ_2 και ρ_3 παρουσιάζει ελάχιστο ενώ είναι και παραγωγίσιμη. Σύμφωνα με το θ. Fermat θα είναι

$f'(\rho_1) = f'(\rho_2) = f'(\rho_3) = 0$. Επίσης η f πληρεί τις προϋποθέσεις του θ. Rolle στα $[\rho_1, \rho_2]$ και $[\rho_2, \rho_3]$ άρα θα υπάρχουν $\xi_1 \in (\rho_1, \rho_2)$ και $\xi_2 \in (\rho_2, \rho_3)$ έτσι ώστε $f'(\xi_1) = f'(\xi_2) = 0$.

Αφού η $f'(x) = 0$ έχει 5 τουλάχιστον ρίζες με εφαρμογή του θ. Rolle στα αντίστοιχα διαστήματα που δημιουργούνται προκύπτει ότι η $f''(x) = 0$ έχει τουλάχιστον 4 και τελικά η $f^{(3)}(x) = 0$ 3 τουλάχιστον ρίζες.

ΘΕΜΑ 4^ο Α. Έστω συνάρτηση f παραγωγίσιμη στο $[\alpha, \beta]$ και 1-1 με $f(\alpha) = \alpha$ και $f(\beta) = \beta$. Να αποδείξετε ότι το εμβαδό του χωρίου που περικλείεται από τις γραφικές παραστάσεις των καμπυλών $y = f(x)$

και $y = f^{-1}(x)$ στο $[\alpha, \beta]$ είναι $E = \int_{\alpha}^{\beta} |f(x) - x| dx$.

Β. Αν είναι $f(x) = \sqrt{x} - x$ με $0 \leq x \leq \frac{1}{4}$ να βρεθεί το εμβαδό του χωρίου που περικλείεται μεταξύ των γραφικών παραστάσεων των

$y=f(x)$ και $y=f^{-1}(x)$.

ΛΥΣΗ

Α. Έστω (χωρίς βλάβη γενικότητας) , ότι για κάθε $x \in [\alpha, \beta]$ είναι $f(x) \geq f^{-1}(x)$ τότε $E = \int_{\alpha}^{\beta} [f(x) - f^{-1}(x)] dx = \int_{\alpha}^{\beta} f(x) dx - \int_{\alpha}^{\beta} f^{-1}(x) dx$ (1)

στο $\int_{\alpha}^{\beta} f^{-1}(x) dx$ θέτω $x=f(u)$ με $dx=f'(u)du$, $f(u)=\alpha=f(\alpha) \Rightarrow u=\alpha$ και $f(u)=\beta=f(\beta) \Rightarrow u=\beta$ αφού f 1-1. Επομένως έχουμε

$$\int_{\alpha}^{\beta} f^{-1}(x) dx = \int_{\alpha}^{\beta} f^{-1}(f(u)) f'(u) du = \int_{\alpha}^{\beta} u f'(u) du = [u f(u)]_{\alpha}^{\beta} - \int_{\alpha}^{\beta} f(u) du = \beta^2 - \alpha^2 - \int_{\alpha}^{\beta} f(u) du = 2 \int_{\alpha}^{\beta} u du - \int_{\alpha}^{\beta} f(u) du \quad \text{ή} \quad 2 \int_{\alpha}^{\beta} x dx - \int_{\alpha}^{\beta} f(x) dx = \int_{\alpha}^{\beta} 2x - f(x) dx$$

άρα (1) : $E = 2 \int_{\alpha}^{\beta} [f(x) - x] dx$. Αν θεωρήσουμε ότι $f(x) \leq f^{-1}(x)$ τότε θα καταλήγαμε στη σχέση $E = 2 \int_{\alpha}^{\beta} [x - f(x)] dx$, άρα τελικά $E = 2 \int_{\alpha}^{\beta} |f(x) - x| dx$.

Β. Η f εύκολα αποδεικνύεται ότι είναι συνεχής και 1-1 με

$f(0)=0$ και $f(1/4)=1/4$ άρα $E = 2 \int_0^{1/4} |f(x) - x| dx = 2 \int_0^{1/4} |\sqrt{x} - 2x| dx$ με

$\sqrt{x} - 2x \geq 0$ $E = 2 \int_0^{1/4} (\sqrt{x} - 2x) dx = \dots = 1/6 - 1/8 = 1/24$ τμ.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ:

1.α) Να βρεθεί το πεδίο ορισμού της συνάρτησης f με τύπο

$$f(x) = \int_x^{2x} \frac{dt}{t - \ln t}$$

β) Να μελετήσετε την μονοτονία της f .

γ) Να αποδείξετε ότι $f(x) \leq x$, $x > 0$

δ) Να αποδείξετε ότι $f(x) \geq \ln 2$, $x \geq 1$

2. Δίνεται συνάρτηση $f(x) = \ln(x + \sqrt{x^2 + 2})$ με $x \in \mathbb{R}$

i) να υπολογίσετε την παράγωγο της f .

ii) επίσης το ολοκλήρωμα $I = \int_0^1 \frac{1}{\sqrt{x^2 + 2}} dx$

iii) έστω $J = \int_0^1 \frac{x^2}{\sqrt{x^2 + 2}} dx$ και $K = \int_0^1 \sqrt{x^2 + 2} dx$ να δείξετε ότι $J + 2I = K$

iv) να δείξετε ότι $K = \sqrt{3} - J$ και να υπολογίσετε τα ολοκληρώματα J και K .